

ISSUE №31
Part №4

International periodic scientific journal
ONLINE
www.moderntechno.de



Indexed in
INDEXCOPERNICUS
(ICV: 84.86)

MODERN ENGINEERING AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Issue №31
Part 4
February 2024

Published by:
Sergeieva&Co
Karlsruhe, Germany

ISSN 2567-5273
DOI 10.30890/2567-5273

Editor: Shibaev Alexander Grigoryevich, *Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician*
Scientific Secretary: Kuprienko Sergey, *PhD in technical sciences*

Editorial board: More than 350 doctors of science. Full list on page:
https://www.moderntechno.de/index.php/swj/about/editorialTeam

Expert Board of the journal: Full list on page:
https://www.moderntechno.de/index.php/swj/expertteam

The International Scientific Periodical Journal **"Modern engineering and innovative technologies"** has been published since 2017 and has gained considerable recognition among domestic and foreign researchers and scholars.
Periodicity of publication: Quarterly
The journal activity is driven by the following objectives:

- Broadcasting young researchers and scholars outcomes to wide scientific audience
- Fostering knowledge exchange in scientific community
- Promotion of the unification in scientific approach
- Creation of basis for innovation and new scientific approaches as well as discoveries in unknown domains

The journal purposefully acquaints the reader with the original research of authors in various fields of science, the best examples of scientific journalism.
Publications of the journal are intended for a wide readership - all those who love science. The materials published in the journal reflect current problems and affect the interests of the entire public.
Each article in the journal includes general information in English.
The journal is registered in IndexCopernicus, GoogleScholar.

UDC 08
LBC 94

Published by:
Sergeieva&Co
Lußstr. 13
76227 Karlsruhe, Germany
e-mail: editor@moderntechno.de
site: www.moderntechno.de

Copyright
© Authors, scientific texts 2024

http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit31-00-080
DOI: 10.30890/2567-5273.2024-31-00-080

УДК 159.96:616.89-008.441.44](045)

FEATURES OF SUICIDAL BEHAVIOR OF MILITARY SERVANTS
ОСОБЛИВОСТІ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Hrynova N.V. / Гриньова Н.В.
PhD of P., As. Prof. / к. психол. н., доцент
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-7261-9871
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Uman, independence Street, 74, 20300
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, вулиця Садова, 2, 20300

Анотація. *В статті представлені результати емпіричного дослідження особливостей суїцидальної поведінки військовослужбовців. Розкрито актуальність даного питання на сучасному етапі та його значення для службової діяльності в Збройних силах України. Результати дослідження засвідчують, що значна частина військовослужбовців мають схильність до суїцидальної поведінки та потребують психологічної допомоги.*

Ключові слова: *суїцидальна поведінка, військовослужбовці, Збройні сили України, профілактика, психологічна допомога.*

Вступ.

Сучасне суспільство переживає зараз один із найскладніших етапів свого історичного розвитку. Трансформація існуючих раніше суспільних відносин, цінностей, зміна пріоритетів призвела до «розмитості» життєвих орієнтирів. А будівництво нової економічної, соціальної та політичної моделі нашої держави не дали очікуваного швидкоплинного ефекту, і країна опинилася у затяжному кризовому стані. Ситуація, що склалася негативно вплинула практично на всі сфери життя суспільства, що в свою чергу сприяло підвищенню суїцидальної мотивації і збільшення суїцидальних вчинків. Збройні Сили, будучи невід'ємною частиною соціальної системи суспільства, також виявилися схильні до цього негативного явища.

Нині суїцидальна поведінка є одним із найбільш дестабілізуючих факторів, які негативно впливають на результати службової діяльності. Самогубство, особливо в закритому військовому колективі, де військовослужбовці постійно перебувають на виду один в одного, об'єднані рішенням спільних завдань, викликає погіршення морального стану в колективі, втрату впевненості у своїх силах, знижує рівень оптимізму, що в цілому негативно позначається на боєздатності та боєздатності підрозділів.

Вивченням особливостей суїцидальної поведінки військовослужбовців займаються українські вчені: Арабаджи М., Власенко Р., Глушкова Т., Громико О., Колесніченко О., Красницька О., Лєбєдєв Д., Матейко Н., Мацегора Я., Мозальов В., Назаров О., Овчарова Л., Окороков Р., Приходько І., Рютін В., Семенова Д., Семенова С., Синишина В., Тімченко О., Христенко В., Чижевський С., Шевченко І. та інші.

Основний текст.

В нашому дослідженні ми використали ряд діагностичних методик: «Шкала суїцидальних намірів (Suicide Intent Scale; SIS)», «Шкала депресії» А.Т. Бека, «Шкала суїцидального ризику (Г.В. Старшенбаума)», «Опитувальник

суїцидального ризику (ОСР)» в модифікації Т.М. Разуваєвої.

Результати отриманих даних за методикою «Шкала суїцидальних намірів (Suicide Intent Scale; SIS)» (рис. 1) свідчать, що переважна більшість військовослужбовців мають низький рівень суїцидальних намірів – 69,16 %, 28,5 % мають середній рівень, та 2,34 % обстежуваних мають високий рівень.

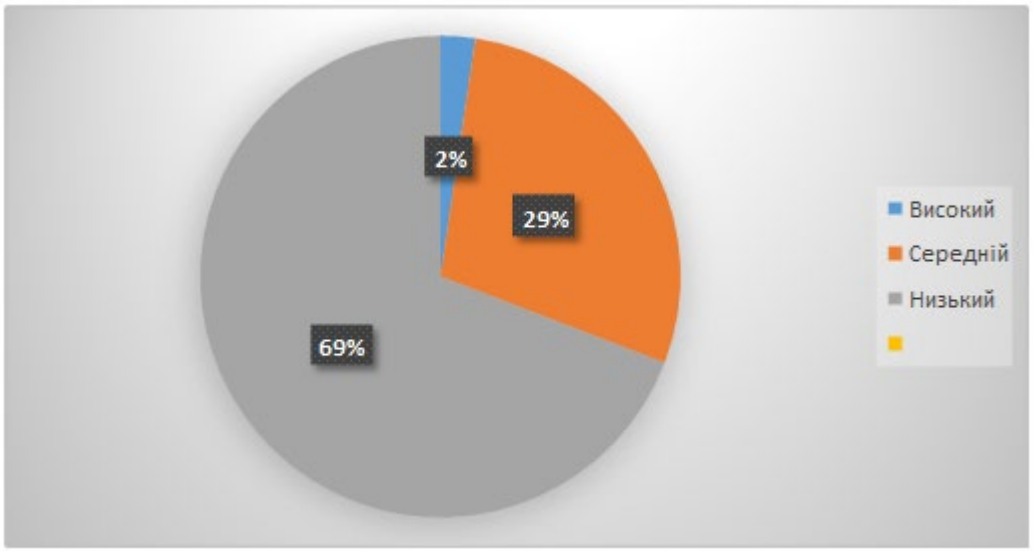


Рис. 1. Рівні суїцидальних намірів

Результати отримані за методикою «Шкала депресії» А.Т. Бека свідчать (рис. 2.), що високий ступінь депресії мають 23 % обстежуваних, середній ступінь – 28%, легкий ступінь – 36%, депресія відсутня у 13% військовослужбовців.

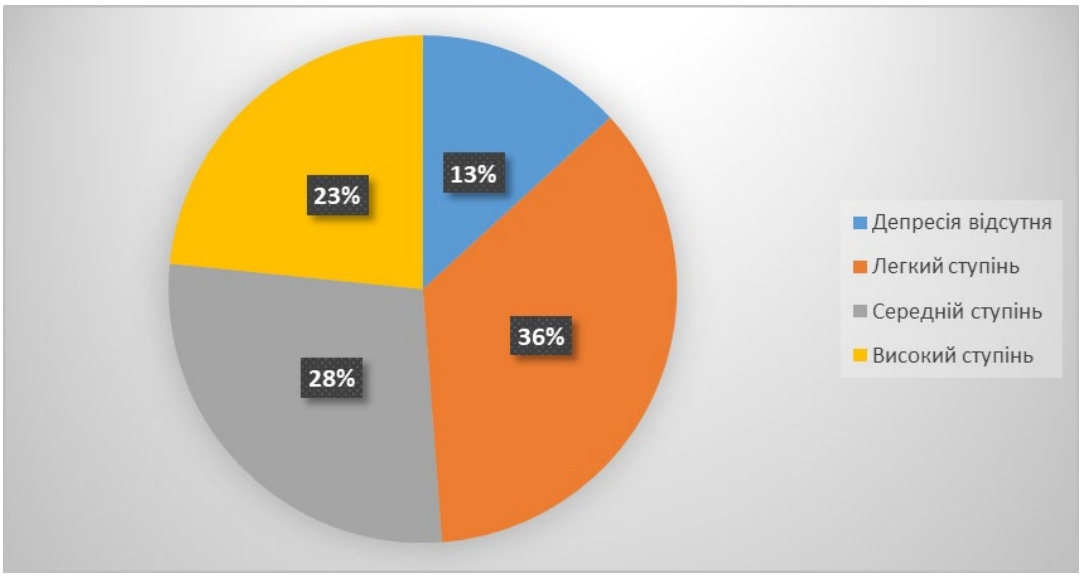


Рис. 2. Ступінь депресії військовослужбовців

Отримані результати за допомогою методики «Шкала суїцидального ризику (Г.В. Старшенбаума)» (рис. 3.) вказують на те, що переважна більшість обстежуваних має низький суїцидальний ризик (до 10 балів) – 72 %, середній (від 10 до 15 балів) – 25%, високий (понад 15 балів) – 3% військовослужбовців.

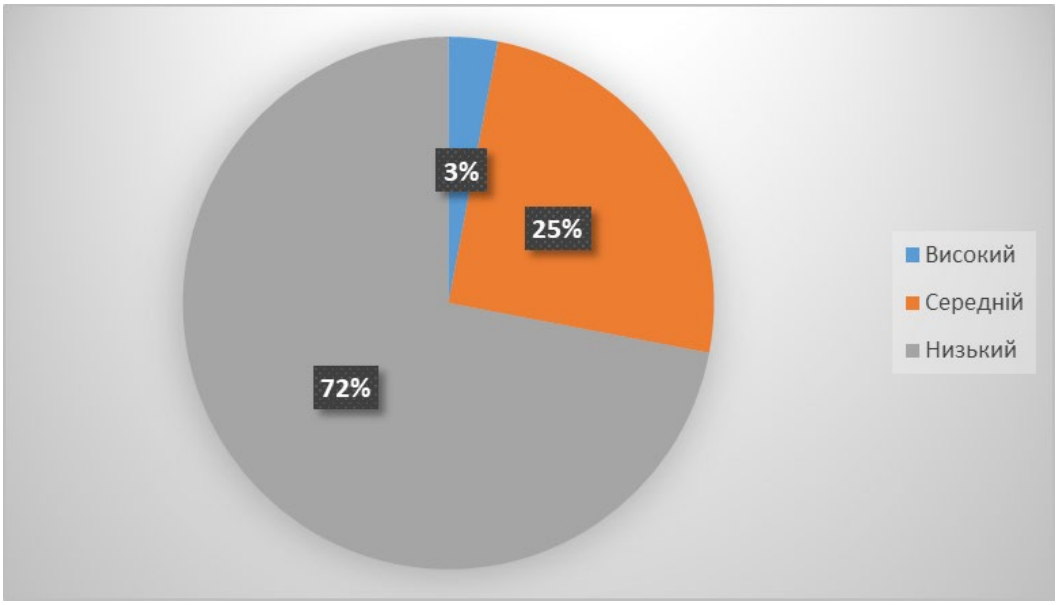


Рис. 3. Рівні суїцидального ризику військовослужбовців

Низький рівень суїцидального ризику при аутоагресивній поведінці, визначається несвідомою роботою психічного апарату. Суб'єкт не усвідомлює наявного предмета суїциду, а переживання конвертується на тілесний рівень, створюючи передумови за механізмом придушення до формування психосоматичної патології. У такому разі сам психосоматичний симптом перетворюється на природний засіб аутоагресивного ризику.

Також на даному рівні запропонованої моделі описуються випадки так званого «прихованого суїциду», коли здійснювані суб'єктом дії руйнівні для нього, аутоагресивні, проте практично завжди позбавлені не повільної летальності, оскільки на рівні свідомості суїцидальні ідеї відсутні, а справжні суїцидальні мотиви не представлені.

Середній рівень суїцидального ризику. У побутовому суїциді ризик визначається силою переживання, з яким суб'єкт не в силах впоратися, підкоряючись логіці ефективного пориву залишити життєвий цикл. У цьому сенсі суб'єкт пасивний (S–), оскільки сама характеристика суб'єктності його дій виявляється під сумнівом, однак, предмет суїциду відражений у свідомості чинного.

При демонстративній суїцідальній поведінці суб'єкт перебуває у активному стані (S+), предмет ж суїцидального ризику як такий навпаки не усвідомлюється. Мотивація отримання вторинної вигоди від демонстрації суїцидального наміру реалізується суб'єктом знаковими засобами поведінкової та вербальної маніпуляції, помилковий вибір і технічне виконання яких створюють умови перетворення демонстративного ризику на реальний суїцид.

Високий рівень суїцидального ризику, на нашу думку, визначається свідомим і активним встановленням суїциданта на вчинення акту самогубства, при зберіганні ясності мети та засобів її досягнення. Ця установка підтримується і керується почуттям безвиході в життєвих і/або професійних обставинах, що склалися як безальтернативний варіант їх подолання (що співвідноситься з істинною суїцидальною поведінкою в типології).

Результати, отримані на основі методики «Опитувальник суїцидального ризику (ОСР)» в модифікації Т.М. Разуваєвої, представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 - Рівні суїцидального ризику військовослужбовців

Шкала	Обстежувані, %
1. Демонстративність	12
2. Афективність	11
3. Унікальність	15
4. Неспроможність	75
5. Соціальний песимізм	78
6. Злам культурних бар'єрів	8
7. Максималізм	10
8. Тимчасова перспектива	22
9.Антисуїцидальний фактор	80

Результати свідчать про те, що переважаючими діагностичними показниками військовослужбовців є антисуїцидальний фактор, соціальний песимізм та неспроможність. Інші показники виражені у незначної частини обстежуваних.

Занепокоєння викликають 8% обстежуваних, в яких домінує показник «злам культурних бар'єрів», тобто «культ самогубства». При якому відбувається пошук культурних цінностей і нормативів, що виправдовують суїцидальну поведінку або навіть роблять її в якійсь мірі привабливою. Відбувається запозичення суїцидальних моделей поведінки з літератури і кіно. В крайньому варіанті – інверсія цінності смерті та життя. За відсутності виражених піків по інших шкалах це може говорити тільки про «екзистенцію смерті». Одна з можливих внутрішніх причин культу смерті – доведена до патологічного максималізму смислова установка на самодіяльність.

Висновки.

Висновки з проведених досліджень підтверджують, що суїцидальна поведінка є складною проблемою, яка вимагає комплексного підходу та співпраці між різними сферами суспільства. Отримали такі емпіричні дані: серед військових спостерігається низький рівень суїцидальних намірів (69,16%), проте високий, середній та легкий ступінь депресії мають 87% обстежуваних, високий та середній рівень суїцидального ризику мають 28 % військовослужбовців. Показники вище середнього соціального песимізму (78%) та неспроможності (75%), які можуть впливати на ризик суїцидальної поведінки.

За результатами дослідження виявлено, що більшість військових не мають ознак схильності до суїцидальної поведінки, але окремі особи можуть мати певний ризик, наявність окремих ознак розвитку суїцидальної поведінки має 28 % обстежуваних військовослужбовців та високо ризику суїциду - 3 %. У зв'язку з цим керівники органів управління як державних, так і військових вважають зниження рівня суїцидів одним із пріоритетних напрямків у роботі всіх фахівців системи «людина-людина».

Для профілактики самогубств серед військовослужбовців потрібно розбудовувати як систему, що включає комплекс превентивних заходів, а також

заходів щодо запобігання повторним суїцидам. Зосередити увагу на усуненні можливості та умов суїцидальних переживань, своєчасне розпізнавання та блокування станів, несучих потенційну загрозу суїцидів, ліквідації умов, їх що породжують.

Література:

1. Громико О.В., Семенова Д.С. Проблема суїциду і суїцидальної поведінки в армійському середовищі. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2016.4, 31 (Вер. 2016), С. 104–112. DOI: https://doi.org/10.21564/2075-7190.31.101669.

2. Дії групи спостереження за суїцидальною поведінкою військовослужбовців. Методичні рекомендації. Київ: «Центр учбової літератури», 2023. 48 с.

3. Екстремальна психологія: підручник / заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Київ: ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.

4. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців: метод. посіб. / О. М. Кокун та ін. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. 234 с.

5. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Корня Л.В. Психологічна оцінка суїцидального ризику у військовослужбовців. Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2019. 206 с.

References:

1. Hromyko, O.V., Semenova, D.S. (2016). Problema suitsydu i suitsydalnoi povedinky v armiiskomu seredovyshchi. [The problem of suicide and suicidal behavior in the army environment]. *Visnyk NIuU imeni Yaroslava Mudroho. Seriia: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiolohiia. 4, 31 (Ver. 2016), 104–112*. DOI: https://doi.org/10.21564/2075-7190.31.101669 [in Ukrainian].

2. Dii hrupy sposterezhennia za suitsydalnoiu povedinkoiu viiskovosluzhbovtsiv. Metodychni rekomendatsii. [Actions of the group monitoring suicidal behavior of servicemen]. (2023). Kyiv: «Tsentr uchbovoi literatury» [in Ukrainian].

3. Ekstremalna psykholohiia: pidruchnyk / zah. red. prof. O.V. Timchenka. [Extreme psychology: a textbook]. (2007). Kyiv: TOV «Avhust Treid» [in Ukrainian].

4. Zbirnyk metodyk dlia diahnostyky nehatyvnykh psykhichnykh staniv viiskovosluzhbovtsiv: metod. posib. / O. M. Kokun ta in. [Collection of methods for diagnosing negative mental states of servicemen: methodical manual]. (2016). Kyiv: NDTs HP ZSU [in Ukrainian].

5. Kokun, O.M., Ahaiev, N.A., Pishko, I.O., Lozinska, N.S. & Kornia, L.V. (2019). Psykholohichna otsinka suitsydalnoho ryzyku u viiskovosluzhbovtsiv. Metodychnyi posibnyk. [Psychological assessment of suicidal risk in military personnel. Methodical manual]. K.: NDTs HP ZSU [in Ukrainian].

Abstract. *The article presents the results of an empirical study of the characteristics of suicidal behavior of military personnel. The relevance of this issue at the current stage and its importance for service activities in the Armed Forces of Ukraine are revealed. The results of the study prove that a significant part of military personnel have a tendency to suicidal behavior and need psychological help.*

Key words: *suicidal behavior, military personnel, Armed Forces of Ukraine, prevention, psychological assistance.*